



Први позив

26. ОКРУГЛИ СТО О ДАРОВИТИМА

Позивамо Вас да се укључите и дате свој научни допринос **међународној научној конференцији:**

ДАРОВИТИ: ЛИЧНА И СОЦИЈАЛНА ПЕРСПЕКТИВА

Време и место одржавања: 26. 6. 2020. године у Вршцу

Организација:

- Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов” у Вршцу, Србија
- Универзитет „Аурел Влајку”, Арад, Румунија
- Педагошки факултет, Марибор, Словенија
- Међународни центар за иновације у образовању, Улм, Немачка
- Универзитет „Св. Климент Охридски”, Педагошки факултет, Битола, Македонија

Карактер скупа: међународни научни скуп

Уводни импулси:

Проф. др Борица Марентић Пожарник,
Филозофски факултет, Љубљана, Словенија

Тема: *Између академизације и професионализације као тренда у настави из угла даровитих*



Учесће се пријављује до 1. 5. 2020. године.

Потенцијални учесник Округлог стола може пријавити само један ауторски рад (аутор, коаутор). Уз пријављену тему обавезно доставити резиме рада (до 1000 карактера) и кључне речи, на **матерњем и енглеском језику**. Резиме рада писати у формату **Б5**, фонт **Times New Roman**, величина слова **10 pt**, проред **Single**, стандардне **Windows** маргине.

Пријаве доставити на имејл: okruglisto1vs@gmail.com

или поштом на адресу:

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”,
Омладински трг 1, 26300 Вршац
(са знаком за **26. округли сто**).

Особа за контакт: др Снежана Пртљага, +381 (13) 060/0-836-015.

Селекцију пристиглих резимеа извршиће домаћи и инострани рецензенти, о чему ћемо Вас обавестити до **1. 6. 2020. године**.

Рад у целости учесници треба да пошаљу након одржаног скупа, најкасније до **2. 9. 2020. године** на адресу: okruglisto1vs@gmail.com.

Зборник резимеа биће уручен учесницима на скупу, док ће зборник радова бити конципиран након скупа. У зборнику радова публикаваће се само они радови чији су резимеи били пријављени у року.

Зборник радова са прошлогодишњег Округлог стола биће публикован до датума одржавања 26. округлог стола.

Износ котизације за учеснике скупа је **5000,00** динара (подразумева трошкове послужења, ручка и материјал за учеснике). Предрачун за уплату котизације налази се у прилогу. Доказ о уплати прилаже се приликом регистрације учесника. Трошкове путовања и евентуалног смештаја носе сами учесници.

Упутство за писање радова

Приликом писања рада молимо Вас да се придржавате следећег упутства:

- Писати у формату **Б5**, фонт **Times New Roman**, величина слова **10 pt**, проред **Single**, стандардне **Windows** маргине;
- Обим рада – оригинални научни рад до 15 страница (30000 знакова), прегледни рад до 6 страница (10000 знакова) и стручни рад до 3 странице (5000 знакова);
- Приликом цитирања поштовати стандарде;
- Радове доставити на матерњем језику.

Важни датуми

- Пријаву теме за ауторе послати до: **1. 5. 2020.**
- Обавештење о прихватању теме и резимеа до: **1. 6. 2020.**
- Рад у целости послати до: **2. 9. 2020.**
- Програм скупа биће послат до: **15. 6. 2020.**
- Уплата котизације до: **26. 6. 2020.**
- Датум одржавања 26. округлог стола: **26. 6. 2020.**

Прихваћени радови биће објављени у Зборнику бр. 26.

Учесницима којима је потребан смештај, организатори препоручују следеће хотеле и њихове сајтове (где могу наћи све неопходне информације у вези са контакт детаљима, ценама, резервацијама):

Хотел „Србија”: <http://www.hotelsrbija.rs>;

Хотел „Вила Брег”: <http://www.villabreg.com>;

Мотел „Ветрењача”: <http://www.vetrenjaca.co.rs>;

Апартмани „135”: <http://www.sobe-smestaj.com/apartmani-135.html>;

Туристичка организација Вршац: <http://www.to.vrsac.com>.

У Вршцу,
март, 2020. године

За Организациони одбор:
доц. др Јелена Пртљага

Научни одбор скупа

Akademik Victor Neumann, Universitatea de Vest, Timișoara, Romania

Академик Грозданка Гојков, Српска академија образовања, Београд, Србија

Akademik Miodrag Milin, Universitatea "Aurel Vlaicu", Arad, Romania

Akademik Marjan Blažič, Fakulteta za poslovne in upravne vede, Novo mesto, Slovenija

Prof. dr Gabriela Kelemen, Facultatea de Științe ale Educației și Asistență Socială

Universitatea "Aurel Vlaicu", Arad, Romania

Prof dr Geraldine Lee-Treeweek, University of Birmingham, UK

Prof. Dr. Taisir Subhi Yamin,

The International Centre for Innovation in Education (ICIE), Ulm, Germany

Prof. Dr Dalila Lino, Higher School of Education, Institute Polytechnic of Lisbon, Portugal

Проф. др Љупчо Кеверески, Педагошки факултет, Битола, Македонија

Проф. др Петар Стојаковић, Филозофски факултет, Бања Лука, БиХ

Проф. др Александар Стојановић, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, Вршац, Србија

Prof. dr Ante Kolak, Filozofski fakultet, Zagreb, Hrvatska

Доц. др Јелена Пртљага, Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, Вршац, Србија

Проф. др М. В. Силантјева, МГИМО-Университет, Москва, Россия

Проф. др Александра Гојков Рајић, Висока школа струковних студија за васпитаче

„Михаило Палов”, Вршац, Србија

Doc. dr Mojca Juriševič, Pedagoška fakulteta v Ljubljani, Slovenija

Prof Dr Svetlana Kurteš, University of Madeira, Portugal

Dr Matjaž Duh, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija

Организациони одбор

Висока школа струковних студија за васпитаче „Михаило Палов”, Вршац, Србија

Доц. др Јелена Пртљага

Доц. др Тања Недимовић

Доц. др Еуђен Чинч

Др Ивана Ђорђевић

Др Предраг Пртљага

Др Даница Веселинов

Др Љиљана Келемен Милојевић

Др Снежана Пртљага

Мр Биљана Вујасин



ДАРОВИТИ: ЛИЧНА И СОЦИЈАЛНА ПЕРСПЕКТИВА

Циљ 26. округлог стола јесте да окупи заинтересоване истраживаче и практичаре из региона, а и шире Европе и других делова света, да се придруже организаторима скупа у расправи о томе како једни и други могу да се носе са (новим) захтевима који су им предочени, те како су различите димензије (токови) промена у теорији и пракси више научних дисциплина везаних за даровите појединце међусобно повезани, како би се приближили постојећи трендови и, идући у сусрет једни другима, били на добробит појединца и друштва. Тако се од скупа очекује да промовише виши ниво научног знања по питањима стања и дефинисања перспектива образовне политике у свету у односу на питања даровитости као социјалне и личне вредности будућности; да сагледа теоријски контекст проучавања даровитости и емпиријску валидацију истих; промовише виши ниво научних знања у области даровитих из угла иновативних акционих модела; сагледа изазове у дидактици даровитих, проблеме у образовању даровитих – перспективу развоја даровитих у будућности; размотри културне разлике и перспективе подстицања развоја даровитих, као и светске трендове третмана даровитости и креативности из угла односа појединац и друштво; размотри развој даровитости и креативности из угла економског просперитета – подршка националној и глобалној економији, *pro et contra* из угла дефинисања линије снага у области образовне политике, као и да размотри иновативне акционе моделе и промовише нове начине интервенције у овој области, комбинацију образовних напора у Европској унији и на светском нивоу.

Изазови за теоретичаре, истраживаче, практичаре, образовну политику и друге аспекте и актере на пољу даровитости нису ни данас ништа мањи, иако се већ читав век улажу велики напори на расветљавању ове области. Интересовања и данас, као и на почетку интензивног бављења феноменом даровитости, отварају више питања и поларизују научну и примењену стварност око бројних питања која у дискурсу супротстављених струја, са или без покушаја консензуса, трагају за једнозначним и прихватљивим, у постојећа научна знања уклопљеним, верификованим одговорима. Кратак осврт на претходну скицу изазова односи се на контроверзе, различитости о којима ће даље бити реч.

Актуелни трендови на пољу образовања даровитих, подржани налазима бројних студија, имају више аспеката међу којима се пажња поклања чињеници да се истраживања све више окрећу од уобичајеног фокуса о изузетном таленту ка образовном контексту, образовним политикама и ресурсима потребним за подршку овој популацији. Један од разлога, или боље рећи, јака подршка овоме иде из правца глобалних потреба концептуалне економије за талентованима и високо академски образованима, који се, како се сматра (Benbov, 2019), могу са сигурношћу идентификовати већ од 12. године; прате се и подстичу њихова постигнућа, са уверењем да, чак и међу најталентованијима (0,01%), не постоји праг ефеката способности. Више је увек боље. Налазима истраживања се, такође, потврђује да је образац специфичних способности (и интереса) важан како за образовање тако и за избор каријере, те се он и даље огледа у одраслој доби, када даровити различито вреднују важност променљивих у раду, породици и личности, чак и док конструишу сопствену филозофију живота, односно ближе и даље циљеве које настоје остварити. Истраживања, дакле, доказују да образовне интервенције у име даровитих имају краткорочне и дугорочне позитивне ефекте, те их треба подржати. Сматра се, такође, да колико год постоји потреба да се подрже даровити појединци у друштву свим могућим средствима, мало се узима у обзир да је даровитост у светлу еволутивне динамике дисфункционални друштвени феномен (Persson, 2019). Научници, практичари и креатори образовне политике често су недовољно упућени, или, чак, према мишљењу Роланда С. Персона (2019) – неосетљиви на последице налаза у другим, педагогији и психологији сродним научним дисциплинама, који доводе у питање и наше садашње разумевање даровитог образовања, као и, углавном, америчку културну матрицу о томе како су се до сада дефинисали даровитост и таленат. Општа амбиција светске економије – да уложи све напоре како би искористила таленте широм света за економски раст – сматра се немогућим циљем и са малом је или никаквом подршком у објективним емпиријским истраживањима (Persson, o. c.), уколико се у великој мери спроводи под неолибералном идеологијом и њеним инструментима друштвене и економске контроле, што је тренд у ери глобалне економије знања (Persson, 2014). Тако да је промена светске економије последњих деценија имала драматичан утицај на даровитост и таленат: од скоро искључиве посвећености разумевању изванредне деце и њихових потреба пре три деценије, овај фокус се готово напушта у корист наглашавања корисности изванредних појединаца да пружи предност економији (Persson, 2015), те се заговара (Clinkenbeard, 2007) значај високих способности за будући просперитет заједница (лидерство, законодавство...). Али даљи правци развоја даровитих ипак иду на „два колосека”. Један је посвећен схватању да се свака вештина може развити до било ког нивоа, уз подршку окружења, што минимализује значај генетике (Ericsson, Krampe, & Heizmann, 1993). Из овога правца потекао је став да су сва деца даровита, те свима треба дати једнаке шансе. Други је правац психометријске традиције, засноване на нормалној дистрибуцији и мерењу

способности, коме се, такође, дају аргументи против (Robinson, 2005): да је несвестан чињенице о броју способности, врсти и њиховој међусобној сарадњи, што сваки теоријски модел чини пуком спекулацијом о броју конструктора које га дефинишу (пример је комплексност ДМГТ модела; Gagné, 2005). Фрустрираност истраживача овим чињеницама у истраживачким линијама резултирала је покушајем да се приближе психометријска традиција (Sternberg, 1998; Subotnik, Olszewski-Kubilius, & Vorrell, 2011) и стручна усмереност, али тржишна оријентација на пољу даровитости није наклоњена овом правцу, него више ка прагматичности, постигнућу и профиту и везује се за став: „Таленат има мало значења у апстрактну [...] вредност имају они који себи могу додати нову вредност”, јер се од њихових способности могу видети користи (Brovn & Hesketh, 2004), тако да је тренутна слика настојања на овом пољу са јасним предзнаком игнорисања приближавања, те остаје и даље као изазов и јавни позив истраживачима и практичарима дискурс о ставовима попут претходно поменутих, као и изјаве упућене науци, пракси, образовној политици и другим актерима: „Свидело се то вама или не, природа једноставно није политички коректна” (Kanazava, 2010, према: Persson, 2019). Ово парадоксално поље, без сједињујућих тенденција, остаје и даље отворено, иако неке идеје нуде могућности за решењем. Једна од њих односи се на проучавање даровитости и талента из угла динамике филогенетског развоја и адаптивности људске природе, што човек носи у себи као посебно, ендегенетско својство. Овакав приступ сматра се метатеоријом која би се могла посматрати као оквир, матрица за сусретање других приступа (Buss, 2016; Persson, 2016). Дискурс о овом питању био би значајан допринос разјашњавању отворених питања и на 26. округлом столу, а *the actiotope model of giftedness* (Ziegler, 2005) – може послужити као полазиште за овај дискурс. Ово се може сматрати значајним, јер даровити не чине велику групу и њихова разноликост је важна чињеница које још нису сви сасвим свесни, или бар свесност још стоји као хипотетичка тачка, те питање подстицања даровитости из угла индивидуе или контекста, иначе тесно везано за релацију појединац–друштво, има карактер супротности, са уобичајеним уверењем да је просек вреднији од јединствености, јер у социјалном окружењу даровити појединци никада не владају и постављају стандарде за друге. А, скоро по правилу, све што је индивидуално јединствено ће се, ако је то корисно, током времена претворити у просек и постати карактеристика сваког члана групе, или, чак, врсте (Persson, 2019). Тако да је еволуција оријентисана ка генерисању нормално дистрибуираних просека, а јединственост без обзира на опис је случајна појава која може, или не мора бити предност. Тако да се даровити, по правилу, никада не могу сматрати „вођама сутрашњице”, што може бити значајно и у складу са друштвеним очекивањима, али не мора бити увек тако. Питање је шта и како радити да би се помириле те две перспективе. Да ли је тај однос оксиморонског карактера; постоје ли фазе када би једна у односу на другу доминирала, а да се на крају оствари комуникацијски однос обе, или свака од поменутих перспектива може и треба да се усклади; у којој мери је то могуће и на који начин у пракси то остварити...?

Лична и социјална перспектива тесно се везује за питања стратегије интервенције за даровите из културно разноликих популација, што представља неколико изазова за професионалце у школама и јавним политикама, као и за ширу заједницу. Неки од њих односе се на: перцепцију наставника о програмима за појединце са високим остварењима из угла културног контекста; инклузивну и ексклузивну пракса за високе перформансе – *pro et contra*; културне ефекте социјалне подршке; такмичења (или ’олимпијаде’) као средства за развијање даровитих и препознавање талената (нпр. Binvanger, 2010; Tallent-Runnels & Candler-Lotven, 2008; Vagner & Veber, 2007) – *pro et contra* из угла еволутивне динамике (потенцијална штетност аспекта конкуренције – конкуренција као мотор светске економије, негативни ефекти конкуренције /Duina, 2011/: физиолошке промене које подстичу повећање ризика и умањену интелектуалну оштрину; последице употребе такмичења као средства за идентификацију талената: постигнућа као степен инстинкта преживљавања или одређена склоност за академски предмет /Persson, о. с./). Начини преноса контроле са наставника на ученика и персонализовано учење; академске и емоционалне предности дељења контроле са студентима – прилике да они дизајнирају и врше процену свог учења; персонализација а не диференцијација и не индивидуализација – такође су предмет актуелних питања у овој области, као и сличности и разлике у развоју између домена спорта (тенис и пливање), уметности (скулптура и виолински, клавирски перформанс) и академских области (математика, језик, биологија, филозофија...) и улога у манифестацији високих перформанси, укључујући главну улогу психосоцијалних вештина у различитим доменима.

Очекује се да дискурси на 26. округлом столу и саопштења у научној монографији са овог скупа синтезом претходно поменутих и сличних питања, указујући на сличности и разлике између домена и празнина у бази знања, дају предлоге за будућа истраживања високих перформанси и идеје за емпиријску валидацију теоријских и практичних модела подстицања даровитости на начин који не занемарује личну, као ни социјалну перспективу у развоју даровитости. Из претходног се као подстицај за дискурс издваја неколико теза:

- даровитости као социјалне и личне вредности будућности;
- актуелни теоријски контекст проучавања даровитости и емпиријска валидација истих;
- стања и дефинисања перспектива образовне политике у свету у односу на питања даровитости као социјалне и личне вредности будућности;

- даровити из угла иновативних акционих модела учења и поучавања;
- проблеми у образовању даровитих – перспективе развоја даровитих у будућности;
- културне разлике и перспективе разматрања и подстицања развоја даровитих;
- светски трендови третмана даровитости и креативности из угла односа појединаца и друштво;
- развој даровитости и креативности из угла економског просперитета – подршка националној и глобалној економији; *pro et contra* из угла дефинисања линије снага у области образовне политике;
- даровитост у светлу еволутивне динамике, као дисфункционални друштвени феномен;
- културна матрица и дефинисање даровитости и талента;
- неолиберална глобална економија знања и даровитост;
- даровитост и таленат из угла динамике филогенетског развоја и адаптивности људске природе;
- даровитост и савремена истраживања генетике;
- лична и социјална перспектива даровитих у стратегијама образовања;
- начини преноса контроле са наставника на ученика и персонализовано учење даровитих;
- такмичења као средства за идентификацију талената: постигнућа као степен инстинкта преживљавања или одређена склоност за академски предмет;
- инклузивна и ексклузивна пракса за високе перформансе – *pro et contra*;
- перцепција наставника о програмима за појединце са високим остварењима из угла културног контекста;
- академске и емоционалне предности дељења контроле са студентима: прилике да студенти дизајнирају и врше процену свог учења; персонализација а не диференцијација и не индивидуализација;
- сличности и разлике у развоју између домена спорта (тенис и пливање), уметности (скулптура и виолински, клавирски перформанс) и академских области (математика, језик, биологија, филозофија...) и улога у манифестацији високих перформанси...

02. 03. 2020. године
Академик проф. др Грозданка Гојков

